

LEBRIS

We know
books

**JODI
PICOULT**

POVESTITORUL

Traducere din limba engleză și note

ADINA și GABRIEL RAȚIU

LITERA

București

Tata mi-a explicat tot ce am de făcut la moartea lui. „Ania“, îmi zicea, „să n-aud de whisky la înmormântarea mea. Vreau cel mai bun vin de mure. Și să nu vă prind că bocțiți, ai înțeles? Toată lumea să danseze. Iar, când mă coborâți în groapă, vreau o fanfară de trompete și de fluturi albi.“ Mare figură era tata. Era brutarul satului, și în fiecare zi, pe lângă pâinile pe care le cocea pentru localnici, plămădea o chiflă special pentru mine, pe cât de unică, pe atât de delicioasă: un colăcel, ca o diademă de prințesă, amestecat cu scorțișoară dulce și cea mai aromată ciocolată. Ingredientul secret, spunea el, era dragostea pe care mi-o purta, ceea ce o făcea mai gustoasă decât orice altceva.

Locuiam la marginea unui sat atât de mic, încât ne cunoșteam toți după nume. Casa noastră era clădită din piatră de râu și avea acoperiș din stuf; vatra pe care cocea tata încălzea toată locuința. Stăteam la masa din bucătărie și descojeam mazărea pe care o cultivam în grădinița din spatele casei, în vreme

ce tata deschidea ușița cuptorului din cărămidă, vâra lopata în el și scotea pâinile rotunde, cu coajă crocantă. La lumina tăciunilor încinși, îi vedeam mușchii puternici ai spatelui, conturați prin cămașa asudată. „Nu vreau să fiu înmormântat vara, Ania“, spunea el. „Ai grijă să mor într-o zi răcoroasă, când bate un vânticel plăcut. Înainte să plece păsările spre sud, ca să îmi poată cânta.“

Mă prefăceam că îi notez cu atenție toate cerințele. Nu mă deranja conversația aceasta macabră; tata era un om atât de puternic, încât nici nu-mi închipuiam că va veni vreodată momentul să îi îndeplinesc dorințele. Unora dintre săteni le părea ciudată relația mea cu tata, faptul că glumeam pe această temă, dar mama a murit pe când eram mică și, de atunci, a trebuit să ne bizuim unul pe celălalt.

Necazurile au început când am împlinit optsprezece ani. Inițial, s-au plâns doar fermierii, care mergeau să-și hrănească găinile și găseau în coteț o explozie de pene însângerate, sau vreun vițel cu măruntaiele scoase și muștele care bâzâiau în jurul leșului.

– A intrat o vulpe, spunea Baruch Beiler, percepătorul care locuia într-un conac ce trona în piața satului, precum o nestemată la gâtul unei fețe regale. Ori un râs. Plătiți-vă dărilor și veți fi protejați.

Într-o zi, ne-a făcut o vizită inopinată; și, când spun asta, mă refer la faptul că nu am apucat să încuiem ușile și să stingem focul, în așa fel încât să pară că nu suntem acasă. Tata modela coca în formă

LIBRIS

We know
books

de inimi, cum făcea mereu de ziua mea, ca să știe tot satul că e o zi specială. Baruch Beiler a dat buzna în bucătărie, a ridicat bastonul cu măciulie de aur și a lovit cu putere în masă. Un norișor de făină s-a ridicat, iar, după ce acesta s-a risipit, m-am uitat în jos la inima frântă de cocă din mâinile tatei.

– Vă rog, a zis tata, care nu se milogea niciodată. Știu ce-am promis. Dar vânzările au mers prost în ultima vreme. Dacă-mi mai acordați puțin timp...

– Ești restanțier, Emil, i-a răspuns Beiler. Am drept de sechestru pe cocioaba asta. S-a aplecat spre tata care, pentru prima oară în viață, nu îmi mai părea invincibil. Pentru că sunt un om mărinimos, te mai păsuiesc până la sfârșitul săptămânii. Dar, dacă nu faci rost de bani până atunci, nu știu ce-o să se întâmple, a spus perceptorul, jucându-se cu bastonul între palme, de parcă era o armă. S-au petrecut atâtea... nenorociri în ultima vreme.

– De-asta avem așa de puțini clienți, am spus timid. Oamenii nu mai vin la piață de teama animalului care pândește.

Baruch Beiler s-a întors spre mine, parcă abia atunci remarcând că sunt și eu de față. M-a măsurat din priviri, de la părul meu negru, împletit în coadă, până la cizmele din piele din picioare, ale căror găuri fuseseră peticite cu fâșii de flanelă. M-a trecut un fior, altfel de cel pe care îl simțeam când se uita după mine Damian, căpitanul gărzilor, în piața satului – de parcă eu eram smântâna, și el, pisica. Privirea lui

Baruch Beiler avea ceva mercantil, ca și când încerca să-și dea seama cât valorez.

A întins mâna peste umărul meu, către polița pe care erau puse la răcit ultimele pâini scoase din cuptor, a luat una în formă de inimă și a băgat-o la subraț.

- Garanție suplimentară, a zis și a ieșit din casă, lăsând sfidător ușa deschisă în urma lui.

Tata s-a uitat după el și a ridicat din umeri. A mai luat o mână de aluat și s-a apucat să îl modeleze.

- Nu-i da atenție. E doar un omuleț mărunț, care se crede important. Într-o zi, o să dansez pe urmântul lui. Apoi s-a întors spre mine, cu un zâmbet blajin pe chip. Că tot veni vorba, Ania, când o fi să mor, vreau un cortegiu funerar. În frunte, merg copiii care aruncă petale de flori. Pe urmă, doamnele frumoase, cu umbreluțe pictate care să semene cu florile de seră. La urmă, dricul meu, tras de patru - ba nu - de cinci cai albi ca neaua. Și, tocmai în capătul cortegiului, vreau să meargă Baruch Beiler și să adune bălegarul, a spus și a lăsat capul pe spate, râzând în hohote. Asta, bineînțeles, dacă nu crapă el înaintea mea. Cu cât mai repede, cu atât mai bine.

Tata mi-a explicat tot ce am de făcut la moartea lui... dar, când a venit clipa, a fost prea târziu.

LBRIS

We know
books

PARTEA ÎNTÂI

„E imposibil să mai crezi în ceva într-o lume care nu mai privește omul ca om, care dovedește în mod repetat că omul nu mai e om.“

Simon Wiesenthal, *The Sunflower*

SAGE

În cea de-a doua joi a fiecărei luni,, doamna Dombrowski își aduce soțul decedat la grupul nostru de terapie.

Abia a trecut de ora trei după-amiază, și majoritatea dintre noi ne turnăm cafeaua proastă în pahare din plastic. Am adus un platou cu produse de patiserie – săptămâna trecută, Stuart mi-a zis că nu pentru ședințele de psihoterapie vine el la Helping Hands, ci pentru brișele mele cu caramel și nuci – și nici nu apuc să îl așez bine pe masă, că doamna Dombrowski îmi face timid semn din cap spre urna pe care o ține în brațe.

– El e Herb, îmi spune. Herbie, ți-o prezint pe Sage. E brutăreasa de care ți-am povestit.

Stau înlemnită și aplec puțin capul, ca să-mi ascund sub păr partea stângă a feței, cum fac de obicei. Îmi imaginez că există un protocol atunci când faci cunoștință cu un soț incinerat, dar eu sunt absolut buimăcită. Să-l salut? Să dau mâna cu toarta lui?

LIBRIS

We know
books

– Uau! spun în cele din urmă, pentru că, deși avem puține reguli în grupul nostru, cele care există sunt ferme: să fii un bun ascultător, să nu îi judeci pe ceilalți și să nu impui limite durerii altcuiva.

Eu știu asta mai bine decât oricine. În definitiv, vin aici de aproape trei ani.

– Ce-ai adus? întreabă doamna Dombrowski, și atunci înțeleg de ce poartă cu ea urna soțului ei.

La ultima ședință, mediatoarea noastră, Marge, ne-a propus să povestim despre o pierdere suferită. O văd pe Shayla cu mâinile încleștate pe o pereche de botoșei roz, atât de tare, încât i se albesc încheieturile degetelor. Ethel ține în mână o telecomandă de televizor. Stuart a adus – din nou – masca funerară din bronz a primei sale soții. A participat la câteva dintre ședințele grupului nostru și a fost cel mai macabru lucru care mi-a fost dat să-l văd vreodată – până acum, când doamna Dombrowski a început să îl aducă pe Herb.

Înainte să apuc să îngaim un răspuns, Marge anunță începerea ședinței. Ne așezăm scaunele pliante în cerc, îndeajuns de apropiate, încât, la nevoie, să ne putem bate pe umăr și să ne îmbărbătăm reciproc. În mijloc, stă cutia cu șervețele pe care o aduce Marge la fiecare întâlnire, pentru orice eventualitate.

De multe ori, Marge începe cu o întrebare generală – *Unde vă aflați când au avut loc atentatele de pe 11 septembrie?* În felul acesta, îi încurajează pe

LIBRIS | We know books

oameni să discute despre o tragedie comună, ceea ce uneori îi ajută să vorbească despre una personală. Dar, chiar și așa, se găsesc mereu persoane care refuză să vorbească. Uneori, trec câteva luni bune până să aud glasul vreunui proaspăt participant.

Astăzi însă, Marge ne întreabă de la început despre suvenirele pe care le-am adus. Ethel ridică mâna.

– A fost a lui Bernard, spune ea, trecându-și degetul mare peste telecomanda de televizor. N-am vrut să fie așa – numai Dumnezeu știe de câte ori am încercat să i-o iau. Nici măcar nu mai am un televizor la care să funcționeze. Dar nu mă îndur s-o arunc.

Soțul lui Ethel e încă în viață, dar are Alzheimer și nu o mai recunoaște. Oamenii suferă cele mai feburite pierderi – de la cele mici la cele mari. Poți să-ți pierzi cheile, ochelarii, virginitatea. Poți să-ți pierzi capul, inima sau mintea. Poți să-ți părăsești casa și să locuiești la un cămin de bătrâni, să-ți vezi copilul că se mută pe un alt continent sau partenerul de viață dispărând, înghițit de o boală precum demența. Pierderea nu înseamnă doar moarte, iar durerea este monstrul cenușiu al emoțiilor.

– Soțul meu nu lasă telecomanda din mână, spune Shayla. Zice că femeile oricum controlează toate celelalte lucruri.

– De fapt, e o chestie instinctivă, intervine Stuart. Partea posesivă a creierului e mai dezvoltată la

bărbați decât la femei. Am auzit asta la emisiunea lui John Tesh.

- Și asta înseamnă că e un adevăr absolut? replică Jocelyn și își dă ochii peste cap.

Ca și mine, are în jur de douăzeci și cinci de ani. Spre deosebire de mine, nu are pic de indulgență față de oamenii trecuți de patruzeci de ani.

- Mulțumim pentru mărturisirea făcută, intervine repede Marge. Sage, tu ce-ai adus azi?

Simt că îmi ard obraji în clipa în care toți ochii se întorc spre mine. Deși îi cunosc pe toți cei din grup și am clădit o relație bazată pe încredere, în continuare mi-e greu să-mi deschid sufletul în fața lor. Cicatricea mea, ca o stea-de-mare care îmi brăzdează pleoapa stângă și obrazul, parcă se contractă și mai mult.

Îmi dau bretonul lung din ochi și scot de sub maiou lănișorul pe care țin verigheta mamei.

Îmi dau seama, firește, de ce, la trei ani de la moartea ei, încă simt un junghi în coaste ori de câte ori mă gândesc la ea. Din același motiv, sunt singurul membru al grupului de consiliere inițial încă prezent aici. Dacă majoritatea oamenilor vin pentru terapie, eu am venit ca să mă pedepsesc.

Jocelyn ridică mâna.

- Mă deranjează chestia asta.

Mă îmbujorez și mai tare, căci îmi imaginez că se referă la mine, dar abia apoi realizez că se uită la urna din poala doamnei Dombrowski.

LIBRIS | We know books

- E scârbos! continuă Jocelyn. Nu e normal să aducem chestii moarte. Trebuia să aducem un suvenir.

- Herb nu e *chestie*, e *om*, răspunde doamna Dombrowski.

- Nu vreau să fiu incinerat, spune gânditor Stuart. Am coșmaruri că o să mor ars de viu.

- În caz că nu știi, ești deja *mort* când te bagă în crematoriu, zice Jocelyn, iar doamna Dombrowski izbucnește în plâns.

Iau cutia cu șervețele și i-o întind. În timp ce Marge îi reamintește lui Jocelyn regulile grupului, pe un ton blând, dar ferm, profit de ocazie și mă duc la toaleta din hol.

Am fost educată să privesc pierderile ca pe un rezultat pozitiv. Mama spunea că în felul ăsta și-a întâlnit și iubirea vieții. Își uitase geanta la un restaurant, iar ajutorul de bucătar o găsisese și reușise să îi dea de urmă. Când i-a telefonat, ea nu era acasă, așa că a preluat mesajul colega ei de apartament. I-a răspuns o femeie când a sunat înapoi și i l-a dat pe tata la telefon. Când s-au întâlnit, ca să îi înapoieze geanta, mama și-a dat seama că e bărbatul la care visase dintotdeauna... dar mai știa, de când îl sunase, că locuiește cu o femeie.

Care nu era alta decât sora lui.

Tata a murit de atac de cord pe când aveam eu nouăsprezece ani, și singura cale de a mă împăca sufletește cu moartea mamei, trei ani mai târziu, a fost să mă gândesc că e alături de el acum.